فاز اول

مجموعه داده

ابتدا فایل مجموعه داده را لود میکنیم. نمونه از داده خوانده شده را می توانید در تصویر زیر مشاهده کنید.

پیشپردازش اسناد

نرمال سازى

در ابتدا چندین لیست را مقداردهی میکنیم تا در ادامه برای بخش normalization از آنها بهره ببریم. نام هر یک از لیست ها بیانگر کاربردی است که برای آن مد نظر است و در ادامه به هر یک از نرمال سازی ها می پردازیم.

تابع نرمال سازی چنین است:

```
def normalize(text):
    text = replace(punctuations_replacements, text)
    text = replace(specials_chars_replacements, text)
    text = replace(diacritics_replacements, text)
    text = replace(unicodes_replacements, text)
    text = separate_mi(text)
    text = correct_spacing(text)
    text = replace(number_replacements, text)
```

به ترتیب موارد زیر در نرمال سازی انجام میشوند:

- حذف علائم نگارشی
- حذف کرکترهای خاص مانند کرکترهای زبان عربی
 - حذف مانند فتحه و کسره و ...
- تبدیل Unicode ها و آ و ی و ک به فرمت واحد
 - اعمال نیم فاصله میان افعال دارای می یا نمی
- اصلاح فاصله ها مانند حالتی که اسپیس های اضافه وجود دارد یا ...
 - تبدیل شماره های انگلیسی به فارسی

توابع فراخوانی شده در تابع نرمالایز:

تابع replace پترن های یک لیست را با جایگزین آنها جایگزین میکند و بارها از آن در نرمال سازی استفاده میکنیم.

Separate_mi به دنبال کلماتی در متن میگردد که با می یا نمی بصورت پیوسته شروع شوند و در لیست افعال باشند. در این صورت نیم فاصله اعمال میشود.

Correct_spacing نیز انواع فواصل را اصلاح میکند و از ۳ بار فراخوانی replace استفاده میکند. replace اول برای حالاتی مثل اسپیس اضافی و .. است. مورد دوم برای اصلاح فواصل مثلا با پرانتز و ... است. مورد آخر نیز برای اصلاح فاصله برای تر، ترین، و ... است.

نمونه ورودی و خروجی نرمال سازی:

```
texts = []

texts.append('0123456789%٠١٢٣٤٥٦٧٨٩')

texts.append('الله المراح ا
```

استخراج توكن

از تابع نرمال سازی پیش از تولید توکن ها استفاده میکنیم تا متن بهینه شود. تابع زیر برای تولید توکن ها استفاده میشود. این تابع محتواها را پیمایش میکند، نرمال میکند، توکن ها را استخراج میکند، و در نهایت stemming را بر روی خروجی ها اعمال میکند.

```
def generate_tokens(contents):
    overall_tokens = []
    stemmer = Stemmer()
    for c in contents:
        c = normalize(c)
        tokens = tokenize(c)
        for i in range(len(tokens)):
            tokens[i] = stemmer.stem(tokens[i])
        overall_tokens.append(tokens)
    return overall_tokens
```

```
def tokenize(text):
    pattern = re.compile(r'([s!?]+|[\d.:]+|[:..:»\])}"«\[({{/\\]})')
    text = pattern.sub(r" \1 ", text.replace("\n", " ").replace("\t", " "))
    tokens = [word for word in text.split(" ") if word]
    tokens = join_verb_parts(tokens)

return tokens
```

تابع tokenize ابتدا در صورت نیاز اسپیس میان علائم نگارشی اضافه میکند. البته این کار در صورت عدم نرمال سازی کاربرد دارد. در نرمال سازی انجام شده این علائم را حذف کردیم. اما حالت کلی فارغ از نرمال سازی در نظر گرفته شده است. در ادامه توکن ها با توجه به فاصله ها استخراج می شوند. در نهایت نیز افعال مرکب ۲ کلمه ای به یک توکن مشترک تبدیل می شوند.

join_verb_parts که در تابع tokenize فراخوانی میشود برای استخراج افععال مرکب است. دو لیست از کلمات اول و دوم در افعال ۲ تایی داریم و با پیمایش توکن ها به ترتیب، آنها را استخراج کرده و تبدیل به توکن میکنیم.

در بخش بعدی می خواهیم ۵۰ توکن پرتکرار را حذف کنیم تا حجم index و هزینه تولید خروجی query ها کمتر شود.

در تابع بالا ابتدا لیست توکن همه متن ها را به یک لیست واحد تبدیل میکنیم. سپس با استفاده از counter تعداد هر element لیست شمرده می شود و مرتب سازی انجام میشود. در ادامه لیست جدید برای doc های جدید در نظر میگیریم. همه لیست ها را بررسی میکنیم و توکن های آنها را در صورتی که عضو ۵۰ تا پرتکرار نبودند در نظر میگیریم. به این صورت این ۵۰ توکن از لیست ها حذف می شوند. s frequent_term (234741 ,'',') (165912 ,'',') (176928 ,'',') (192924 ,'',') (19294 ,'',') (19294 ,'',') (19294 ,'',') (19294 ,'',') (19295 ,'',') (19295 ,'',') (19295 ,'',') (19295 ,'',') (19295 ,'',') (19295 ,'',') (19295 ,'',') (19295 ,'',') (19295 ,'',') (19295 ,'',') (19295 ,'',') ('اس', 46515) (30975, 'ابرו', (30975) (28174 ,' ') (22725, ') (23902 ('یک', (23982) ('یک', (22369) ('تا, (22369) ('ایا, (19729) (1772, , 18859) (انحود', 18829) (ابر', 18579) (17098 , ''سار' (17098 , ''سار' (16821 , ''שר' (16197 , ''שר' (16197 , ''שר' (16197 , ''שר' (1477 , ''שר' (13264 , ''שר' (13264 , ''שר' (13264 , ''שר' (13264 , ''שר' (12874 , ''שר' (12487 , ''שר' (12464 , ''שר' (12464 , ''שר' (16446 , ''שר' (16446 , ''שר' (161628 , ''שר' (19448 , ''שר' (1)") (1948 , ''") (1948 , ''") (1948 , ''") (1948 , ''" لیست ۵۰ پرتکرار:

ساخت شاخص مكاني

در ادامه باید index را تولید کنیم.

تمام لیست توکن های اسناد را پیمایش میکنیم و در صورت نبودن هر توکن در دیکشنری، آن را اضافه میکنیم. در غیر این صورت لیست آن را به روز میکنیم. Doc_freq در واقع تعداد اسناد دارای توکن است. در صورتی که یک سند پیشتر بررسی شده بود و توکن در آن دیده شده بود، وارد else میکنیم. Doc_freq در واقع تعداد اسناد دارای توکن است. doc_id : [positions] ها بصورت لیست posting ها بصورت لیست [freq دارد و مقدار دیکشنری tf_idf ان نیز در ادامه محاسبه میشود.

چند خط اول postings کلمه تیم:

```
postings[' [] ['doc_freq': 2736, 'posting': {3: [57], 4: [8], 8: [286], 9: [13, 18, 29], 11: [10], 14: [57], 17: [53], 24: [99], 28: [113], 29: [589],
```

فاز دوم

Tf_idf

تابع رو به رو برای محاسبه $\operatorname{tf_idf}$ است. تمام توکن های درون ایندکس بررسی میشوند. Idf هر یک با توجه به تعداد کل اسناد و $\operatorname{doc_freq}$ که از پیش برای آن ذخیره شده بود قابل محاسبه است.

برای محاسبه tf نیز تعداد position های مربوط به یک سند شمرده میشود. در نهایت ضرب tf و tf محاسبه می شود و در ایندکس نگهداری میشود. توان دوم همه tf_idf های اسناد نیز در یک دیکشنری ذخیره می شوند تا در نهایت طول بردار هر یک محاسبه شود و برای نرمال سازی برداری بتوان از آنها استفاده کرد.

```
Query
```

توابع رو به رو نیز مربوط به query هستند. تابع اول بطور کلی توکن های کوئری را استخراج میکند.

تابع دوم نیز tf را برای توکن های استحراج شده query محاسبه می کند تا در محاسبه شباهت مورد استفاده قرار گیرد.

```
def calculate_tf_idf(postings, docs):
    document_length = defaultdict(float)

for token, posting in postings.items():
    idf = math.log10(len(docs) / posting['doc_freq'])

    for doc_id, positions in posting['posting'].items():
        tf = math.log10(len(positions)) + 1
        tf_idf = tf * idf
        posting['tf_idf'][doc_id] = tf_idf
        document_length[doc_id] += tf_idf ** 2

for doc_id, length in document_length.items():
        document_length[doc_id] = math.sqrt(length)

return dict(document_length)
```

```
def tokenize_query(query):
    placeholders = []
    def repl(m):
        placeholders.append(m.group())
        return f'___{len(placeholders) - 1}___'

    query = re.sub(r'"[^"]*"', repl, query)

    tokens = query.split()

    for i, ph in enumerate(placeholders):
        tokens = [t.replace(f'___{i}_-_', ph) for t in tokens]

    return tokens

def calculate_query_tf(query):
    query_tf = {}

    for token in tokenize_query(query):
        if token in query_tf.keys():
            query_tf[token] += 1
        else:
            query_tf[token] = 1

    for token in query_tf.keys():
        query_tf[token] = 1 + math.log10(query_tf[token])

tf_sum = sum(math.pow(tf, 2) for tf in query_tr.values())
```

Champions

تابع زیر برای محاسبه لیست champions است تا عملکرد IR بهتر شود. در این تابع برای هر کلمه، tf_idf آن به ازای همه اسناد محاسبه میشود. سپس این نتایج نزولی مرتب می شوند و در صورت وجود، نهایتا ۶۰ تای برتر در دیکشنری champions_list برای آن کلمه ذخیره می شوند. در این صورت می توان برای محاسبه شباهت و تولید خروجی برای کوئری ها ابتدا به سراغ این لیست آمد که سرعت را بهبود می بخشد.

Cosine

برای محاسبه شباهت کسینوسی، ابتدا با استفاده از توابعی که پیش تر دیدیم tf و طول بردار را برای کوئری محاسبه میکنیم. در ادامه برای هر توکن درون کوئری:

- در صورت استفاده از champions:
- در صورتی که توکن درون لیست champions باشد (درون دیکشنری بوده باشد و محاسبه لیست آن انجام شده باشد)، بر ر وی لیست قهرمانان آن پیمایش میکنیم. برای هر سند درون آن لیست، ضرب tf_idf آن را در tf کوئری محاسبه میکنیم.
 - o در صورت عدم استفاده از لیست قهرمانان، برای هر توکن کوئری، در صورتی که در ایندکس وجود داشته باشد، ضرب مذکور را برای همه doc ها در لیست آن محاسبه میکنیم.

در ادامه حاصل ضربهای بدست آمده را بر طول بردار سند مربوطه و نیز کوئری تقسیم میکنیم تا به نوعی نرمال سازی انجام شده باشد و فرموا شباهت cosine کامل شده باشد. خروجی های بدست آمده بصورت مرتب شده نزولی return می شوند.

```
ef calculate_cosine_similarity(query, use_champions=True):
                                                                                              ▲ 35 ★ 182 ^
  query_tf, query_sum = calculate_query_tf(query)
  doc_cosine_score_dic = {}
  for token in query_tf.keys():
       if use_champions:
          if token in champion_lists.keys():
              for doc_id in champion_lists[token]:
                   if not doc_id in doc_cosine_score_dic.keys():
                      doc_cosine_score_dic[doc_id] = 0
                  doc_cosine_score_dic[doc_id] += query_tf[token] * postings[token]['tf_idf'][doc_id]
              for doc_id in postings[token]['posting'].keys():
                   if doc_id not in doc_cosine_score_dic.keys():
                      doc_cosine_score_dic[doc_id] = 0
                  doc_cosine_score_dic[doc_id] += query_tf[token] * postings[token]['tf_idf'][doc_id]
  doc_cosine_similarity = {}
  for doc_id in doc_cosine_score_dic.keys():
       doc_cosine_similarity[doc_id] = doc_cosine_score_dic[doc_id] / doc_len[doc_id]
      doc_cosine_similarity[doc_id] = doc_cosine_similarity[doc_id] / query_sum
  sorted_doc_cosine_similarity = sorted(doc_cosine_similarity.items(), key=lambda x: x[1], reverse=True)
  return sorted_doc_cosine_similarity
```

Jaccard

شباهت jaccard نیز در زیر آمده است. اساس کار آن حلقه ای مشابه بخش قبل است. تفاوت در محاسبه مقدار امتیاز است که برابر است با اشتراک سند و کوئری تقسیم به اجتماع آنها. نتایج مشابه بخش قبل بصورت مرتب شده برگردانده میشوند.

```
lef calculate_jaccard_similarity(query, use_champions=True):
   query_tokens = set(tokenize_query(query))
   doc_jaccard_scores = {}
   for term in query_tokens:
       if use_champions:
           if term in champion_lists:
               for doc_id in champion_lists[term]:
                   if doc_id not in doc_jaccard_scores.keys():
                       doc_tokens = set([token for token in docs[doc_id]])
                       jaccard_score = len(query_tokens.intersection(doc_tokens)) / len(query_tokens
               for doc_id in postings[term]['posting'].keys():
                   if doc_id not in doc_jaccard_scores.keys():
                       doc_tokens = set([token for token in docs[doc_id]])
                       intersection = len(query_tokens.intersection(doc_tokens))
                       union = len(query_tokens.union(doc_tokens))
                       jaccard_score = intersection / union
                       doc_jaccard_scores[doc_id] = jaccard_score
   sorted_doc_jaccard_scores = sorted(doc_jaccard_scores.items(), key=lambda x: x[1], reverse=True)
   return sorted_doc_jaccard_scores
```

Results

در نهایت این تابع نیز برای چاپ خروجی استفاده می شود.

```
def print_res(scores):
    counter = 0
    for doc_id, score in scores:
        counter += 1
        if counter > 10:
            break

        content = contents[doc_id]
        print()
        print('DocID: ', doc_id, 'Title:', titles[doc_id], 'URL:', urls[doc_id])
        print('Score: ', score)
        print('Content:\n ', content)
```

Test(using champions list)

الف) ساده : ايران.

تعدادی از برترین خروجی ها:

Score: 0.14522470467149248

محتوای سند اول:

```
DocID: 5492 Title: رسمی لیگ قهرمانان اروپا از آزمون؛ سردار ایرانی اروپا را متحیر می URL: https://www.farsnews

.ir/news/14001014000112/۱٫-۱روپا-۱ز-آزمون-سردار-ایرانی-۱روپا-راکانت-رسمی-لیگ-قهرمانان-اروپا-از-آزمون-سردار-ایرانی-۱روپا-رازوپا-۱ کند-

Score: 0.1620591935312246

Content:

به گزارش خبرگزاری فارس، اکانت رسمی لیگ قهرمانان اروپا با انتشار ویدئویی از گل های سردار آزمون در این رقابت ها از مهاجم ایرانی تمجید کرد و نوشت: او می تواند برای سال های آینده ستاره واقعی فوتبال ایران و آسیا باشد، ستاره ایرانی اروپا را متحیر می کند، *این فیلم را ببینید انتهای پیام/
```

کلماتی مانند ایران و ایرانی در محتوای آن زیاد آمده اند و امتیاز آن را بالا برده اند.

با مشاهده محتوای خروجی اول مشاهده میکنیم که کلمات ایران و ایرانی و … چندین بار تکرار شده اند. همچنین با توجه به پرتکرار بودن کلمه، امتیاز خروجی ها به نسبت نزدیک است

کیان شکرانه – ۹۹۳۱۰۲۹ گزارش پروژه بازیابی اطلاعات

ب) ساده و مرکب: باشگاه والیبال

تعدادی از برترین خروجی ها:

Score: 0.2613948532903056 Score: 0.24467415784729635 دید از -سرمربیان-والیبال-و-فوتبال-پیکان-در-فرودگاه-کرمان/farsnews.ir/news/14001022000908. Score: 0.20960841323962676

https://www.farsnews

Score: 0.1786146294514291

تكليف-ميزبان-مسابقات-واليبال-جام-باشگاه هاي-آسيا-مشخص-شد/farsnews.ir/news/14001217000551.

محتوای سند اول:

URL: https://www.farsnews ميزيان مسابقات والبيال حام ياشگاههاي آسيا مشخص شد: DocID: 1116 Title ميزبان-مسابقات-واليبال-جام-باشگاههاي-آسيا-مشخص-شد/ir/news/14001209000462. Score: 0.2613948532903056

این سند هر دو کلمه کوئری را دارد. اما هر دو به نسبت ساده و رایج هستند و در ترکیب با کلمات مختلفی علاوه بر یکدیگر به کار میروند. برای همین در سند بالا می توان دید که این دو کلمه در کنار یکدیگر نیامده اند. برای همین احتمال برگردانده شدن اسناد غیر مرتبط با کل کوئری وجود دارد.

پ) دشوار تک کلمه ای: کمیسیون

تعدادی از برترین خروجی ها:

```
DocID: 8274 Title: مجلس مجلس ال Nttps://www.farsnews
.ir/news/14001108000634/ معلى معلى URL: https://www.farsnews
.ir/news/14001108000634/ معلى معلى المستور عليه معلى المستور هاي معلى URL: https://www.farsnews
.core: 0.20882753754496872

DocID: 10084 Title: اعضاي كميسيون فرهنگي به طبس و رفسنجان سفر ميكنند URL: https://www.farsnews
.ir/news/14000916000703/

DocID: 9807 Title: المنافي الحديث المستور و موحد عضو كميسيون تلفيق بودجه ۱۴۰۱ شدند URL: https://www
.farsnews.ir/news/14000923000737/

Score: 0.18388023086656977

DocID: 9084 Title: معيسيون تلفيق كليات الابحه بودجه المستويد كرد URL: https://www.farsnews
.ir/news/14001014001128/
.ir/news/14001014001128/

Core: 0.1802447482377456

DocID: 11247 Title: مينماي كميسيون فرهنگي مجلس بر اصلاح آيين نامه سازمان امور سينمايي URL: https://www.farsnews
.ir/news/14000818000811/
.ir/news/14000818000811/
.ir/news/14000818000811/
.ir/news/14000818000811/
.ir/news/14000818000811/
.ir/news/14000818000811/
.ir/News/1400081800811/
.ir/News/1400081800811/
```

محتوای سند اول:

```
DocID: 8274 Title: منده کمیسیونهای مجلس URL: https://www.farsnews
.ir/news/14001108000634/دستور-جلسات-هفته-آینده-کمیسیونهای-مجلس URL: https://www.farsnews

core: 0.20882753754496872

Content:

به گزارش گروه سیاسی خبرگزاری فارس، دستور جلسات هفتگی کمیسیونهای مجلس شورای اسلامی ( از شنبه به کرایش بینی تا پنج شنبه ۱۴ بهمن تا پنج شنبه ۱۴ بهمن انتهای پیام/
```

با توجه به خاص بودن کلمه تا حدی، امتیاز اسناد بر گردانده شده نسبت به بخش الف تغییرات بیشتری دارند، چرا که doc freq در این حالت کم است. همچنین سند های بر گردانده شده میتوانند مرتبط بودن بهتری نسبت به الف داشته باشند، چرا که کلمه رایج نیست و محدوده جست و جو کم است و ارتباط اسناد برتر با آن بیشتر می تواند باشد.

ت) دشوار چند کلمه ای: کمیسیون مجلس

تعدادی از برترین خروجی ها:

```
DocID: 8274 Title: مجلس بعليه الله: البده كميسيون هاى مجلس URL: https://www.farsnews
.ir/news/14001108000634/ العديم عليه الله: البده الله: البده الله: الل
```

محتوای سند اول:

```
DocID: 8274 Title: معیسیون های مجلس دستور جلسات هفته آینده کمیسیون های مجلس URL: https://www.farsnews
.ir/news/14001108000634/
دستور-جلسات-هفته-آینده-کمیسیون های مجلس 6336789653572
Content:

۹ شنبه ۱ ( از شنبه اعلام شد، دستور جلسات هفتگی کمیسیون های مجلس شورای اسلامی ( از شنبه به به نتا پنج شنبه ۱۴ بهمن ۱۴۰۰) از شنبه اعلام شد، دستور جلسات هفتگی کمیسیون های مجلس انتهای پیام/
```

مشابه بخش قبل کاهش امتیاز ها معمولا در این حالت سریع تر و واضح است و حتی نسبت به بخش قبل بیشتر است، چرا که کلمات خاص بیشتری داریم. همانطور که مشاهده می توان کرد، هر دو کلمه پشت سر هم در خروجی اول آمده اند. چرا که هر دو خاص هستند و در ترکیب های کمتری با کلمات دیگر به کار می روند و احتمال مشاهده آنها در کنار هم زیاد است. بنابراین اسناد برتر برگردانده شده ارتباط بالایی دارند و این ارتباط در رنک های پایین تر به مرور کاهش می یابد.